Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Vastine

28.02.2019

TEM/35/00.01.02/2019

Viite: HE 158/2018

VASTINE TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVOVALIOKUNNALLE

Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota työaikalakilakiehdotuksen 2 §:n 1 momentin 6 kohtaan. Perustuslakivaliokunta piti kohdan säännöstä jossain määrin ongelmallisena tai ainakin epätavanomaisena. Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan pitänyt ehdotettua säännöstä perustuslain vastaisena.

Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevaa lakia. Lisäksi on huomattava, että vain sellainen Suomen Pankin virkamies voidaan rajata lain soveltamisalan ulkopuolelle, jolla on 1 momentin johdantokappaleessa tarkoitettu työaika-autonomia. Työ- ja elinkeinoministeriö ei pidä välttämättömänä eikä tarkoituksenmukaisena kohdan muuttamista.

Toiseksi perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota työaikalakiehdotuksen 8 §:n 6 momentissa säädettyyn asetuksenantovaltuutukseen. Valiokunnan mukaan säännöksen kirjoitustapaa on tarpeen tarkistaa siten, että laissa säädetään selvemmin ne kriteerit, joiden puitteissa kyseinen työaikarajoitus tulee kyseeseen, ja asetuksenantovaltuus rajataan koskemaan vain tarkempia säännöksiä.

Jos työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää edellä esitettyä täsmennysvaatimusta tarkoituksenmukaisena, säännöstä voisi täsmentää seuraavasti.

”Erityisen vaarallisessa tai ruumiillisesti tai henkisesti huomattavan rasittavassa työssä työaika saa olla enintään kahdeksan tuntia sellaisen 24 tunnin aikana, jona työntekijä tekee yötyötä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset tai työehtosopimuksella tarkemmat määräykset siitä, milloin työtä on pidettävä erityisen vaarallisena tai ruumiillisesti tai henkisesti huomattavan rasittavana.”

Perustuslakivaliokunta huomautti lisäksi siitä, että työaikalakiehdotuksen 37 § ja säännöksen perustelut eivät ole sopusoinnussa keskenään. Perustuslakivaliokunta edellytti työ- ja tasa-arvovaliokunnan tekevän mietinnössään selkoa säännöksen ja sen perusteluiden suhteesta. Sen si-

jaan perustuslakivaliokunta ei yksilöinyt sitä, miltä osin pykälä ja perustelut eivät sen käsityksen mukaan ole keskenään sopusoinnussa.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan huomiota ensinnäkin siihen, että työaikalakiehdotuksen 37 §:n 2 momentti, jossa säädetään siitä, keitä työntekijöiden edustajan solmima säännöllistä työaikaa koskeva sopimus sitoo, vastaa voimassa olevan työaikalain 11 §:n 3 momenttia. Niin ikään 37 §:n 2 momentin perustelut vastaavat voimassa olevan lain hallituksen esityksen HE 34/1996 vp (s. 48) perusteluita. Hallituksen tarkoituksena on ollut säilyttää nykytila tältä osin ennallaan.

Toiseksi työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lain 36 ja 37 §:ää on luettava yhdessä. Lakiehdotuksen 36 §:n 2 momentin mukaan yleissitovaan työehtosopimukseen perustuvan säännöllistä työaikaa koskevan paikallisen sopimuksen saavat tehdä työehtosopimuksessa määrätyt osapuolet. Jos työehtosopimuksessa on paikallisen sopimuksen osapuoleksi määrätty luottamusmies, mutta tällaista ei ole valittu, sopimuksen saa tehdä työntekijöiden valitsema luottamusvaltuutettu tai muu henkilöstön edustaja tai jos tällaista ei ole valittu, henkilöstö yhdessä. Niissä tapauksissa, joissa työehtosopimuksessa paikallisen sopimuksen osapuoleksi on määrätty luottamusmies, luottamusmies on ensisijainen sopijapuoli. Jos luottamusmiestä ei ole valittu, sopijapuoli voi olla muukin työntekijöiden edustaja.

Lakiehdotuksen 37 §:ssä puolestaan säädetään siitä, keitä työntekijöiden edustajan tekemä sopimus sitoo. Pykälän 2 momentin mukaan sopimus sitoo kaikkia niitä työntekijöitä, joita sopimuksen tehneen työntekijöiden edustajan on katsottava edustavan. Pykälän perusteluissa on avattu se, keitä sopimus sitoo, jos paikallisen sopimuksen osapuolena on luottamusmies tai vastaavasti luottamusvaltuutettu tai muu edustaja. Jos sopimuksen on 36 §:n 2 momentin mukaisesti tehnyt luottamusmies, sopimusta sovelletaan niihin, joihin työehtosopimusta sovelletaan, olivatpa nämä järjestäytyneitä tai järjestäytymättömiä tai toiseen liittoon järjestäytyneitä. Jos taas sopimuksen on tehnyt luottamusvaltuutettu, sopimus sitoo niitä, joiden edustajana luottamusvaltuutettu toimii. Työntekijöiden muu edustaja toimii työntekijöiltä saamansa valtuutuksen perusteella ja sen rajoissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että yleissitovaan työehtosopimukseen perustuvat säännöllisestä työajasta sopimista koskevat 36 ja 37 §:t vastaavat voimassa olevan työaikalain 10 ja 11 §:ää. Jos paikallisen sopimisen osapuolten asemaa ja edustajan tekemän sopimuksen sitovuutta koskevaa sääntelyä haluttaisiin muuttaa, edellyttäisi se perusteellista kolmikantaista valmistelua.

Tarja Kröger
hallitusneuvos